

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»  
ФАКУЛЬТЕТ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА ШКОЛА ПРОФЕСІЙНОЇ ТА  
НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»**

**ЗАТВЕРДЖЕНО**  
Протокол засідання Вченої ради факультету  
від «30» вересня 2025 р. № 1

**ПРОГРАМА**

підсумкової атестації здобувачів вищої освіти  
за Minor «Публічна політика і врядування»

в межах освітньо-професійної програми «Політика врядування в місті»  
другого (магістерського) рівня вищої освіти  
за спеціальностями: С2 «Політологія», ДЗ «Менеджмент»

м. Київ, 2025

Програма підсумкової атестації здобувачів вищої освіти за Minor «Публічна політика і врядування» в межах освітньо-професійної програми «Політика врядування в місті» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальностями С2 «Політологія» і D3 «Менеджмент».

*Розробники:*

Нагорняк Т.Л., доктор політичних наук, професор, керівник Minor «Публічна політика і врядування», декан факультету «Києво-Могилянська школа професійної та неперервної освіти»;

Халецька А.А., доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри міждисциплінарної освіти, гарант ОПП «Політика врядування в місті» факультету «Києво-Могилянська школа професійної та неперервної освіти»;

Кравчук Н.Я., доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри міждисциплінарної освіти факультету «Києво-Могилянська школа професійної та неперервної освіти».

Програму підсумкової атестації обговорено та схвалено на засіданні кафедри міждисциплінарної освіти (*протокол від «22» вересня 2025 року №2*).

Програму підсумкової атестації обговорено та схвалено на засіданні Вченої ради факультету «Києво-Могилянська школа професійної та неперервної освіти» (*протокол від «30» вересня 2025 року №1*).

## ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

«Програма підсумкової атестації» (далі – Програма) визначає базові принципи підсумкової атестації здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, які обрали для вивчення мініор «Публічна політика і врядування» в межах освітньо-професійної програми «Політика врядування в місті» за спеціальностями С2 «Політологія» і D3 «Менеджмент».

Підсумкова атестація з мініор має на меті перевірку рівня засвоєння здобувачами знань, умінь і навичок, сформованих у процесі вивчення вибіркового блоку дисциплін, а також здатності застосовувати їх для аналізу та розв'язання практичних завдань у сфері публічної політики та врядування. Атестація проводиться після виконання здобувачами навчального плану мініор у повному обсязі та є підсумковою формою контролю, що дозволяє визначити рівень досягнення результатів навчання, передбачених програмою і присвоїти додаткову спеціалізацію «Публічна політика і врядування».

Завдання підсумкової атестації:

- узагальнити і систематизувати знання, отримані під час вивчення дисциплін мініор;
- перевірити сформованість практичних навичок аналізу публічної політики та ухвалення управлінських рішень у сфері врядування;
- оцінити здатність здобувачів вищої освіти інтегрувати міждисциплінарні знання у власних дослідницьких і практичних проєктах.

Формою підсумкової атестації з мініор є підсумковий комплексний екзамен (далі – Екзамен), що проводиться екзаменаційною комісією (далі – ЕК).

Програма підсумкової атестації містить:

- перелік дисциплін, що складають мініор «Публічна політика і врядування»;
- анотації до цих дисциплін;
- перелік питань для підсумкового екзамену;
- список рекомендованої літератури для підготовки;
- критерії оцінювання знань, умінь і практичних навичок здобувачів.

Оцінювання здійснюється відповідно до критеріїв, визначених у Програмі, та передбачає комплексну перевірку рівня засвоєних теоретичних знань, практичних умінь і здатності до аналітичної та проєктної роботи у сфері публічної політики і врядування.

При розробці Програми підсумкової атестації з мініор «Публічна політика і врядування» враховано положення Закону України «Про вищу освіту», а також внутрішні нормативні документи НаУКМА, що регламентують організацію освітнього процесу, порядок контролю та оцінювання результатів навчання, формування та роботу екзаменаційних комісій. Також використано положення освітньо-професійної програми «Політика врядування в місті» другого (магістерського) рівня за спеціальностями С2 «Політологія» і

D3 «Менеджмент», а також Порядок реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувачами вищої освіти, які навчаються на міждисциплінарних освітніх програмах та програмах освіти дорослих в Києво-Могилянській школі професійної та неперервної освіти.

Екзамен є формою виявлення ступеня підготовленості здобувачів до застосування здобутих знань у професійній і дослідницькій діяльності, інтеграції їх у ширший контекст основної освітньо-професійної програми. Під час випробувань оцінюється рівень сформованості знань, аналітичних і практичних умінь, необхідних для професійної діяльності в публічному управлінні та врядуванні, а також здатність до міждисциплінарної взаємодії.

Екзамен з minor «Публічна політика і врядування» проводиться онлайн або очно (залежно від організаційних можливостей) в усній і тестовій формі та оцінюється за шкалою від 0 до 100 балів.

*Структура оцінювання:*

Перша частина у формі тесту – максимум 70 балів;

Друга частина (розв'язання кейсу) – максимум 30 балів.

### **Перелік дисциплін minor «Публічна політика і врядування».**

#### **Компетентності та результати навчання за minor**

До переліку навчальних дисциплін, які формують змістову основу minor «Публічна політика і врядування», належать:

1. Комунікації в публічній сфері
2. Муніципальні практики в умовах війни
3. Муніципальні фінанси та бюджетування
4. Поведінкова економіка в процесі прийняття рішень
5. Практикум з врядування
6. Практикум з маркетингу
7. EduLab (форма практичної підготовки здобувачів)
8. UrbanLab (практикум).

Означені дисципліни визначають теоретико-методологічні та практичні засади формування результатів навчання здобувачів у сфері публічної політики і врядування та забезпечують їх здатність до аналітичної, управлінської і комунікативної діяльності. Вони винесені на підсумкову атестацію як комплекс завдань, що перевіряють рівень засвоєних знань та умінь у сфері публічної політики і врядування і дають підстави для присвоєння додаткової спеціалізації.

Minor має на меті – сформувати знання та сприяти практичному засвоєнню вмінь організовувати і здійснювати ефективні комунікації в громаді, команді, з інвесторами і представниками медіа задля залучення всіх типів стейкхолдерів до врядування через громадські ініціативи, спільне управління територією, привабливий інвестиційний клімат і тактичні рішення задля сталого розвитку та просування бренду міста на міжнародній арені.

Екзамен перевіряє сформованість компетентностей та результатів навчання (табл. 1).

**Відповідність навчальних дисциплін minor  
«Публічна політика і врядування» спеціальним компетентностям  
(СК) та результатам навчання (РН)**

| Навчальна дисципліна                 | Спеціальні компетентності (СК)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Результати навчання (РН)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|--------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Комунікації в публічній сфері        | <p><b>СК12</b> – здатність створювати та організовувати ефективні комунікації;</p> <p><b>СК13</b> – здатність формувати лідерські якості та демонструвати їх в процесі управління людьми;</p>                                                                                                                                                                   | <p><b>РН03</b> – вільно комунікувати українською та англійською мовами при обговоренні професійних питань, проєктів та інновацій в сфері управління містом в умовах невизначеності із застосуванням міждисциплінарних інструментів політології та менеджменту;</p> <p><b>РН04</b> – організовувати та здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних і соціальних груп на засадах персональної професійної і соціальної відповідальності, безбар'єрності та інклюзії, а також просувати імідж / бренд міста на міжнародній арені;</p>                                                                                                  |
| Муніципальні практики в умовах війни | <p><b>СК02</b> – здатність здійснювати управлінську та дослідницьку діяльність у сфері політики врядування;</p> <p><b>СК16</b> – здатність аналізувати й структурувати проблеми територій та міст і приймати ефективні управлінські рішення на підставі діалогу влади, громади та бізнесу, забезпечувати їх реалізацію та комерціалізацію бренду територій;</p> | <p><b>РН05</b> – приймати ефективні рішення з питань політики врядування та управління змінами, у т.ч. в умовах невизначеності; прогнозувати розвиток політичних процесів; визначати фактори, що впливають на них і на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки політичних рішень;</p> <p><b>РН07</b> – здійснювати управління у сфері політичного дизайну міста та у ширших контекстах, розробляти плани і заходи з їх реалізації на засадах належного врядування, впроваджувати реформи, що відповідають запитам суспільства, забезпечувати якість, оцінювати ефективність і результативність діяльності;</p> |
| Муніципальні фінанси та бюджетування | <p><b>СК08</b> – здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в т.ч. у відповідності до визначених цілей і міжнародних стандартів;</p>                                                                                                                                                                                 | <p><b>РН02</b> – розробляти і реалізовувати стратегії розвитку міста, створювати та управляти брендом міста та/або території і людським капіталом на засадах ефек-</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |

|                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|--------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                  | <p>СК09 – здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими організація/територія визначає подальші напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани;</p> <p>СК11 – здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів організації;</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <p>тивного використання інструментів політології та менеджменту, а також міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів;</p> <p><b>РН06</b> – планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог;</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Поведінкова економіка в процесі прийняття рішень | <p>СК01 – усвідомлення природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації;</p> <p><b>СК03</b> – критичне осмислення проблем та принципів функціонування та закономірностей розвитку влади і публічної політики, політичних інститутів і процесів, гендерної політики, світової політики та політики окремих країн та регіонів;</p> <p><b>СК05</b> – спроможність комплексно використовувати нормативну та емпіричну політичну теорію, методологію політичних досліджень і прикладного політичного аналізу;</p> | <p><b>РН01</b> – застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології та менеджменту, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузей знань і є основою для оригінального міждисциплінарного мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузях та на межі галузей знань і спеціальностей;</p> <p><b>РН05</b> – приймати ефективні рішення з питань політики врядування та управління змінами, у т.ч. в умовах невизначеності; прогнозувати розвиток політичних процесів; визначати фактори, що впливають на них і на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки політичних рішень;</p> |
| Практикум з врядування                           | <p><b>СК02</b> – здійснювати управлінську та дослідницьку діяльність у сфері політики врядування;</p> <p><b>СК04</b> – здатність комплексно аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування;</p> <p><b>СК16</b> – здатність аналізувати й структурувати проблеми територій та міст і приймати ефективні управлінські рішення на підставі діалогу влади, громади та бізнесу, забезпечувати їх реалізацію та комерціалізацію бренду територій;</p>                                                                           | <p><b>РН05</b> – приймати ефективні рішення з питань політики врядування та управління змінами, у т.ч. в умовах невизначеності; прогнозувати розвиток політичних процесів; визначати фактори, що впливають на них і на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки політичних рішень;</p> <p><b>РН07</b> – здійснювати управління у сфері політичного дизайну міста та у ширших контекстах, розробляти плани і заходи з їх реалізації на засадах належного врядування, впроваджувати реформи, що відповідають запитам суспільства, забезпечувати якість, оцінювати ефективність і результативність діяльності;</p>                                         |

|                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <b>РНа09</b> – мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в умовах невизначеності, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Практикум з маркетингу | <p><b>СК09</b> – здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими організація/територія визначає подальші напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани;</p> <p><b>СК12</b> – здатність створювати та організовувати ефективні комунікації;</p> <p><b>СК14</b> – здатність розробляти проекти, управляти ними, виявляти ініціативу та підприємливість;</p> | <p><b>РН02</b> – розробляти і реалізовувати стратегії розвитку міста, створювати та управляти брендом міста та/або території і людським капіталом на засадах ефективного використання інструментів політології та менеджменту, а також міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів;</p> <p><b>РН04</b> – організовувати та здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних і соціальних груп на засадах персональної професійної і соціальної відповідальності, безбар'єрності та інклюзії, а також просувати імідж / бренд міста на міжнародній арені;</p> <p><b>РНа08</b> – розробляти та управляти проектами у сфері урбаністики, розвитку міста та управління містом, генерувати підприємницькі, креативні ідеї;</p> |
| EduLab                 | <p><b>СК05</b> – спроможність комплексно використовувати нормативну та емпіричну політичну теорію, методологію політичних досліджень і прикладного політичного аналізу;</p> <p><b>СК14</b> – здатність розробляти проекти, управляти ними, виявляти ініціативу та підприємливість;</p> <p><b>СК15</b> – здатність використовувати психологічні технології роботи з персоналом;</p>                                  | <p><b>РН01</b> – застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології та менеджменту, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузей знань і є основою для оригінального міждисциплінарного мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузях та на межі галузей знань і спеціальностей;</p> <p><b>РНа08</b> – розробляти та управляти проектами у сфері урбаністики, розвитку міста та управління містом, генерувати підприємницькі, креативні ідеї;</p> <p><b>РН11</b> – демонструвати лідерські навички та вміння працювати у команді, взаємодіяти з людьми, впливати на їх поведінку для ви-</p>                                                                                                                                                               |

|                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|----------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | рішення професійних задач в контексті ефективного менеджменту в різних сферах розвитку міста;                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| UrbanLab (практикум) | <p><b>СК04</b> – здатність комплексно аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування;</p> <p><b>СК09</b> – здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими організація/територія визначає подальші напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани;</p> <p><b>СК16</b> – здатність аналізувати й структурувати проблеми територій та міст і приймати ефективні управлінські рішення на підставі діалогу влади, громади та бізнесу, забезпечувати їх реалізацію та комерціалізацію бренду територій;</p> | <p><b>РН02</b> – розробляти і реалізовувати стратегії розвитку міста, створювати та управляти брендом міста та/або території і людським капіталом на засадах ефективного використання інструментів політології та менеджменту, а також міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів;</p> <p><b>РН07</b> – здійснювати управління у сфері політичного дизайну міста та у ширших контекстах, розробляти плани і заходи з їх реалізації на засадах належного врядування, впроваджувати реформи, що відповідають запитам суспільства, забезпечувати якість, оцінювати ефективність і результативність діяльності;</p> <p><b>РНа08</b> – розробляти та управляти проєктами у сфері урбаністики, розвитку міста та управління містом, генерувати підприємницькі, креативні ідеї.</p> |

## Анотації дисциплін Minor «Публічна політика і врядування»

### Комунікації в публічній сфері

Дисципліна спрямована на формування у здобувачів знань, компетентностей і практичних навичок у сфері комунікації в політичному, управлінському та медійному середовищі; охоплює аналіз комунікативних стратегій, політичного дискурсу, інформаційних потоків та їх впливу на громадську думку; побудови публічних виступів, стратегічних комунікацій, використання ЗМІ та соціальних мереж як інструментів впливу; окрему увагу акцентовано на питаннях самопрезентації лідерів, механізмах формування суспільного дискурсу та протидії інформаційним маніпуляціям, розвитку аналітичних здібностей, критичного мислення та вміння ефективно працювати з інформацією в умовах сучасного медіапростору.

Змістовне наповнення дисципліни включає такі теми: основи комунікації у публічній сфері; інструменти та технології комунікації; політичний текст суспільства; медіаполе України: специфіка формування, функціонування, тренди розвитку; самопрезентація у публічному просторі.

## **Муніципальні практики в умовах війни**

Дисципліна спрямована на формування у здобувачів цілісного розуміння викликів і рішень, що постають перед територіальними громадами в умовах воєнного стану. Акцент зроблено на прикладних аспектах діяльності органів місцевого самоврядування у сфері підтримки економіки, соціального захисту, стратегічних комунікацій і гуманітарної політики.

Змістовне наповнення курсу включає такі теми: підтримка суб'єктів підприємницької діяльності як основи економічної стійкості громад; прикладні аспекти державної допомоги у сфері соціального захисту населення, зокрема у кризових умовах; створення муніципальних реабілітаційних центрів і розвиток співпраці з волонтерськими ініціативами; впровадження практик сучасної міської та культурної дипломатії як інструментів стратегічних комунікацій у воєнний і післявоєнний періоди; розвиток місцевих політик, спрямованих на протидію домашньому насильству, забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків, інтеграцію гендерного підходу в управління громадою; прикладні аспекти державної допомоги в сфері соціального захисту населення в умовах воєнного стану.

Курс має міждисциплінарний характер і поєднує економічні, соціальні, правові та комунікаційні аспекти муніципального управління в умовах війни. Розгляд конкретних практичних кейсів дозволяє сформувати компетентності щодо прийняття рішень у кризових ситуаціях, підвищення стійкості місцевих спільнот та розбудови ефективної взаємодії між органами влади, громадянським суспільством і міжнародними партнерами.

## **Муніципальні фінанси та бюджетування**

Дисципліна спрямована на формування у здобувачів цілісного розуміння теоретичних засад і практичних навичок щодо планування, фінансування та оцінювання програм муніципального розвитку й інвестиційних проєктів, інструментів управління ліквідністю, муніципальним боргом, а також опанування сучасних підходів до їх моніторингу та оцінювання. Серед практичних навичок здобувачів вищої освіти: уміння будувати бюджетні прогнози (доходи/видатки); застосовувати програмно-цільові методи, формувати паспорти програм і KPI; готувати капітальні бюджети і бізнес-кейси; обирати інструменти запозичень, розраховувати боргові показники; будувати систему M&E (моніторингу й оцінки) та прозорості звітності.

Змістовне наповнення курсу включає такі теми: роль місцевих фінансів у публічних фінансах, бюджетний цикл і бюджетний процес; доходи місцевих бюджетів і міжбюджетні трансферти; видатки місцевих бюджетів, програмно-цільовий метод (ПЦМ) і паспорти програм; середньострокове планування і пріоритизація портфеля проєктів; виконання бюджету: казначейське обслуговування, касові плани, ліквідність і закупівлі; капітальне планування, капітальний бюджет і життєвий цикл вартості інвестиційного проєкту; оцінка інвестицій та аналіз чутливості; муніципальний борг і

запозичення; M&E (моніторинг та оцінка), прозорість, аудит і ризик-менеджмент.

### **Поведінкова економіка в процесі прийняття рішень**

Дисципліна спрямована на формування у здобувачів цілісного розуміння основних підходів і проблем сучасної поведінкової економіки, розуміння поведінкових закономірностей та їх впливу на перебіг економічних процесів, причин відхилення від раціонального економічного вибору та когнітивних обмежень економічного агента, формування на цій основі професійних компетентностей у сфері прийняття рішень.

Змістовне наповнення курсу спрямоване на формування таких знань, умінь і навичок: розуміння сутності, категоріального апарату, концепцій та методів поведінкової економіки; відмінностей традиційних та поведінкових економічних моделей; обмежень раціональної моделі та типових помилок в економічних рішеннях, що нею обумовлені; основних положень теорії перспектив; соціальних, когнітивних та емоційних чинників, що впливають на зміну ієрархії уподобань; соціально-психологічних і фізіологічних механізмів прийняття рішень; вміння використовувати емоційні та поведінкові стереотипи для формування найбільш бажаних поведінкових стратегій; практичних навичок застосування соціальних, когнітивних та емоційних чинників у різних сферах соціальної діяльності і на цій основі здатності здійснювати оцінювання раціональності поведінки економічних суб'єктів; визначати і долати обмеження традиційної економічної моделі під час вирішення практичних завдань; здійснювати оцінювання впливу поведінкових чинників на діяльність економічних суб'єктів; застосовувати поведінкові моделі у процесі прийняття рішень; визначати «пастки розуму» і когнітивні упередження та уникати їх, тим самим мінімізуючи можливі втрати; використовувати «архітектуру вибору» у процесі прийняття рішень.

### **Практикум з врядування**

Дисципліна спрямована на формування у здобувачів цілісного розуміння децентралізації та її впливу на управління державою, покращення управлінських навичок і управлінського способу мислення, фахових знань і компетентностей щодо впровадження практик децентралізації в Україні та подальшого розвитку через формування «політики управління знизу» і партисипативної демократії.

Змістовне наповнення курсу включає такі теми: поняття «практика врядування»; стратегія розвитку громад, як інструмент прийняття довгострокових управлінських рішень: світовий та український досвід; ефективність управлінського менеджменту в громадах: формування інтегральних показників; правове співробітництво та імплементація європейських норм і стандартів врядування під впливом різних політичних процесів; управління підприємницькими екосистемами у врядуванні: функціонування

та розвиток підприємств в межах певної територіальної одиниці; пропозиція нестандартних послуг.

### **Практикум з маркетингу**

Дисципліна спрямована на формування у здобувачів цілісного розуміння особливостей маркетингових підходів в управлінні містом, впровадження змін, що відповідають запитам суспільства, розробки планів і заходів з їх реалізації на засадах маркетингових підходів в управлінні, забезпечення якості, ефективності та результативності діяльності на основі моніторингу та відповідних маркетингових досліджень.

Змістовне наповнення курсу включає такі теми: особливості маркетингових підходів в управлінні містом; маркетингові дослідження; поведінка споживача; формування маркетингової стратегії міста; оцінка ефективності маркетингової стратегії міста.

### **EduLab**

Дисципліна «EduLab» спрямована на формування у здобувачів знань і практичних навичок у сфері педагогічних компетентностей для ефективного міського врядування, що передбачає практичне засвоєння вмінь щодо організації освітнього простору як ресурсу для розвитку громади, інклюзії, безбар'єрності та сталого міського розвитку; формування професійних компетентностей у сфері освітніх інновацій, освітнього дизайну, просторової інклюзивності та трансформації освітнього середовища як частини міської інфраструктури.

Курс формує у здобувачів вищої освіти міждисциплінарне мислення і складається з двох змістових модулів, що сфокусовані на поглибленому опануванні прикладних аспектів просторового розвитку, трансформації шкільного середовища, взаємодії школи з громадою та формування місцевих політик. Змістовне наповнення «EduLab» включає такі теми: інклюзивність як просторове мислення; безпечний маршрут до школи і простір перед школою; інклюзивний освітній і дослідницький простір для ефективного міського врядування і управління закладом освіти; актова, спортивна зала, хол як ресурс громади; коридори як простір для дітей; фасад школи; комунікація з місцевою владою.

### **UrbanLab (практикум)**

Практикум спрямований на формування у здобувачів цілісного розуміння міських просторів як ключових елементів публічної політики та управління містом; критичного мислення щодо дизайну, функціонування та впливу громадських просторів на соціальні, економічні та екологічні процеси в місті; формування навичок аналізу міських просторів за багатьма критеріями та векторів втручання, які відповідають потребам громади, зокрема щодо інклюзії, партисипації, тактичного урбанізму та управління змінами.

Змістовне наповнення практикуму включає такі теми: громадські простори та їх роль у містах, інструменти аналізу та впровадження; приклади ремонту, реновації, та реконструкції громадських місць, їх переваги та недоліки; дослідження кейсів різних підходів до роботи з громадськими просторами в різних містах світу, позитивні та негативні наслідки прийнятих проєктних рішень; врахування контексту, менталітету та культурних особливостей; успішна реалізація проєкту, нагляд за виконанням, оцінка результатів; рекомендації для успішної реалізації проєкту, вибору підрядників, контролю та авторському нагляду; постаналіз змін та робота над помилками.

### **Перелік питань для підсумкового комплексного екзамену та список рекомендованої літератури**

#### **Комунікації в публічній сфері**

1. Комунікації: поняття і ключові характеристики.
2. Публічна сфера: структура, функції, особливості.
3. Типи комунікації: стратегічні, публічні, професійні.
4. Стили комунікації: особливості та сфери застосування.
5. Канали комунікації.
6. Поняття PR, GR, реклама, пропаганда, фейк-ньос.
7. Маніпулятивні прийоми у комунікації
8. Цільові аудиторії: визначення, сегментація, створення ціннісної пропозиції.
9. Теорія тексту.
10. Дискурсивні явища в сучасній політиці. Методи аналізу політичного дискурсу. Прикладний дискурс-аналіз.
11. Лінгвістичні матриці та їх застосування. Контент-аналіз.
12. Рефреймінг в публічних комунікаціях.
13. Специфіка письмової комунікації
14. Медіаполе України: класичні медіа, власники, специфіка функціонування.
15. Соціальні мережі в Україні: вплив на публічну сферу.
16. Публічний етер: підготовка, наслідки, управління репутацією.

#### **Список рекомендованої літератури**

1. Нагорняк Т. Л. (2022). Публічний імідж України в умовах невизначеності. Політичне життя, (1), 77–86.<https://doi.org/10.31558/2519-2949.2022.1.9>
2. Нагорняк, Т., Польовий, М., Бондаренко, С., & Осмолівська, А. (2022). Комунікативний вимір формування і просування публічного іміджу держави. Copernicus Political and Legal Studies, 1(1), 14-27. <https://doi.org/10.15804/cpls.2022.1.02>
3. Рубан, Ю. (2021). Комунікація в сучасному публічному просторі та зміни в публічному управлінні. Scientific Papers of the Legislation Institute of the

Verkhovna Rada of Ukraine, (4), 130-139.  
<https://doi.org/10.32886/instzak.2021.04.14>

4. Сучасні методики контент-аналізу: навчальний посібник / Батаєва Катерина, Іванов Валерій, Коритнікова Надія, Костенко Наталія, Семотюк Орест, Юзва Людмила; за заг. ред. Костенко Наталії, Батаєвої Катерини та Іванова Валерія. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. 416 с.

5. Фролова, Н., & Рейтерович, І. (2021). Комунікативні аспекти публічної політики України. Грааль науки, 73-78.  
<https://doi.org/10.36074/grail-of-science.24.09.2021.12>

6. Bondarenko, S., Nagornyak, T., & Polovyi, M. (2020). Institutional mechanism to ensure national security in the information space of the united states, the united kingdom and the russian federation. Przegląd Strategiczny, (13), 265-279. <https://doi.org/10.14746/ps.2020.1.16>

7. Cinelli, M., De Francisci Morales, G., Galeazzi, A., Quattrociocchi, W., & Starnini, M. (2021). The echo chamber effect on social media. Proceedings of the National Academy of Sciences, 118(9), <https://doi.org/10.1073/pnas.2023301118>

8. Porter, E., & Wood, T. J. (2021). The global effectiveness of fact-checking: Evidence from simultaneous experiments in argentina, nigeria, south africa, and the united kingdom. Proceedings of the National Academy of Sciences, 118(37). <https://doi.org/10.1073/pnas.2104235118>

9. Pryma, V. V. (2022). Discourse: Scientific views of deffinition and subject. Transcarpathian Philological Studies, 2(22), 98-103.  
<https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.22.2.18>

10. Young B., Lem A.B. A content analysis of political and policy-based learning objectives in social work theory textbooks. London: SAGE Publications Inc., 2023. 215 p.

### **Муніципальні практики в умовах війни**

1. Форми та методи підтримки суб'єктів підприємницької діяльності в територіальних громадах.

2. Підтримка експортного потенціалу бізнесу в умовах воєнного часу. Мікрокредитування.

3. Повернення військовослужбовців: фізична та психологічна реабілітація.

4. Створення реабілітаційних центрів – державні, комунальні, приватні, державно-приватне партнерство. Роль та місце волонтерських центрів.

5. Культура, цінності, переконання та ідентичність міста.

6. Доступ до інформації, мереж, союзників і партнерств.

7. Ключові інструменти культурної дипломатії.

8. Практичні аспекти протидії домашньому насильству.

9. Гендерна політика – політика поваги до прав кожної людини.

10. Перспективи розвитку срібної економіка.

11. Соціальне забезпечення; соціальна допомога; соціальна підтримка.

12. Моніторинг впливу війни на соціальну сферу в Україні.
13. Діяльність координаційних центрів підтримки цивільного населення щодо психологічної, юридичної, психосоціальної підтримки та гуманітарної допомоги.
14. Доступ громадських організацій, представників бізнесу, окремих осіб до надання соціальних послуг.

### **Список рекомендованої літератури**

1. Аналітичний центр «Український інститут майбутнього»: Звіти та дослідження щодо соціально-економічного впливу війни на місцеві громади.
2. Асоціація міст України: «Міське самоврядування в умовах воєнного стану: практичні рекомендації» (2022).
3. Бабій Інна. Дипломатія міст у вирішенні глобальних викликів як прояв суб'єктності міста на міжнародній арені URL: <https://jts.donnu.edu.ua/article/view/12456>.
4. Бондаренко О. В. Міське самоврядування в умовах надзвичайних ситуацій: міжнародний досвід та українські реалії. Часопис українського права, 2021.
5. Висоцький О.Ю. Публічна дипломатія: конспект лекцій. – Дніпро: СПД «Охотник», 2020. – 56 с. URL: [https://chtyvo.org.ua/authors/Vysotskyi\\_Oleksandr/Publichna\\_dyplomatiia\\_konспект\\_lektsii\\_Chastyna\\_I/](https://chtyvo.org.ua/authors/Vysotskyi_Oleksandr/Publichna_dyplomatiia_konспект_lektsii_Chastyna_I/).
6. Закон України «Про міське самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР (із змінами і доповненнями). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show> (дата звернення: 15.02.2024).
7. Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування» (№ 3077-IX) URL: <https://nads.gov.ua/news/prezydent-ukrainy-pidpysav-zakonukrainy-pro-sluzhbu-v-orhanakh-mistsevoho-samovriaduvannia3077-ikh> (дата звернення: 03.08.2024).
8. Закон України «Про правовий режим воєнного стану».
9. Закон України «Про національну безпеку України».
10. Кравець С. П. Моделі місцевого самоврядування в умовах війни: український досвід. Експертний погляд, 2022.
11. Курілов Ю. Ю. Регіоналізація, децентралізація та адміністративна реформа в Європі: теоретико-методологічний аспект. Аспекти публічного правління Том 6 № 11-12. 2018 URL: <file:///C:/Users/1/Downloads/472-Article%20Text-642-1-10-20190220.pdf> (дата звернення: 03.02.2021).
12. Посібник Європейського Союзу «Муніципальне управління під час криз та надзвичайних ситуацій».
13. Dr Jovan Kurbalija. Diplomacy and Technology: A historical journey. URL: <https://www.diplomacy.edu/topics/history-of-diplomacy-and-technology/>
14. Khaletska A., Marova S., Pavlenko O. Adaptation of state policy on issues of population longevity to wartime conditions/ International periodic scientific journal. Issue №18. Part 1. – pp.111-119. March 2023. URL:

<https://www.sworldjournal.com/index.php/swj/issue/view/swj18-01/swj18-01> (дата звернення: 12.07.2022).

15. The EU questionnaire and answers to it for Ukraine's acquisition of EU candidate status. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/istorii-uspikhu/opytuvalnyk-yes-ta-vidpovid-na-nogo-dlya-nabuttya-ukrayinoyu-statusu-kandydata-v> (дата звернення: 10.04.2024).

### **Муніципальні фінанси та бюджетування**

1. Повноваження та джерела ресурсів органів місцевого самоврядування (ОМС). Розмежування функцій ОМС: політика vs адміністрування.

2. Поняття бюджетного процесу. Етапи бюджетного циклу та ключові дедлайни бюджетного процесу на місцевому рівні.

3. Принципи прозорості, підзвітності та участі в бюджетному процесі. Ризики управління бюджетними коштами.

4. Структура власних доходів місцевих бюджетів і трансфертів, інструменти прогнозування, ризики волатильності.

5. Податок з доходів фізичних осіб (ПДФО), місцеві податки/збори, майнові надходження.

6. Дотації та субвенції: поняття, особливості та механізми надання.

7. Методи прогнозування доходів (трендит / коефіцієнти / сценарії). Диверсифікація доходів і управління ризиками.

8. Поточні vs капітальні видатки.

9. Програмно-цільовий метод фінансування видатків. SMART-KPI, логіка «цілі – заходи – ресурси – результати». Управлінська звітність за програмно-цільовим методом.

10. Паспорт бюджетної програми: поняття та структура. Формування цілей та індикаторів.

11. Кошторис і ресурсне забезпечення бюджетних програм.

12. Трирічна рамка (MTEF) і бюджет розвитку. Формування портфеля проєктів: фінансові ліміти, методи відбору й ранжування проєктів. Урахування ризиків і готовності проєктів. Баланс соціальних/економічних ефектів.

13. Казначейське обслуговування місцевих бюджетів. Касовий план і планування платежів. «Подушка» ліквідності та інструменти покриття касових розривів. Базова логіка закупівель (Prozorro-логіка). Контракт-менеджмент і контроль виконання.

14. Капітальне бюджетування і життєвий цикл вартості. Капітальний бюджет: джерела та обмеження. Unit-економіка для міських сервісів. Порівняння альтернатив «ремонт vs нове будівництво».

15. Оцінка інвестицій: дисконтовані потоки, вибір ставки, фінансові (NPV/ IRR) та соціально-економічні (CBA) критерії. Чутливість «tornado-chart» і ризики. Типові помилки бізнес-кейсів.

16. «Зелені» фінанси: таксономія, green-облігації.

17. Муніципальний борг і запозичення. Кредити/облігації/гарантії, боргові ліміти, показники стійкості, ризики рефінансування і валютні ризики. Інструменти боргу: кредити vs облігації муніципальної позики.

18. Показники боргової стійкості. Профіль погашення і ризик рефінансування боргу. Вартість боргу: фінансові інструменти, змінні ставки, інфляція.

19. Оренда з інвестиціями/концесія з платою за доступність: моделі та розподіл ризиків.

20. M&E (моніторинг та оцінка), прозорість, аудит і ризик-менеджмент в системі муніципальних фінансів. План M&E на рік: частота, відповідальність, бюджет. Прозорість: відкриті дані, звіти, участь громадськості. Внутрішній контроль і аудит. Реєстр ризиків програми та план реагування.

### **Список рекомендованої літератури**

1. Сидорович М. Муніципальні фінанси: навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. Київ: НаУКМА, 2021. 68 с.

2. Проць Н.В., Ткачук Н. В, Проць В.І. Місцеві фінанси: практикум. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2023. 122 с.

3. Місцеві фінанси: конспект лекцій / укладач Проць Н. В. Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, 2024. 180 с.

4. Меглаперідзе А., Ніколаєва О. Місцеві фінанси: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури. 2019. 354 с.

5. Бюджетна система: підручник / за ред. д. е. н., професора В.Г. Дем'янишина, д. е. н., професора О.П. Кириленко та д. е. н., професора З.М. Лободіної. Тернопіль: ЗУНУ, 2020. 624 с.

6. Бюджетна система України: навчальний посібник в схемах і таблицях / С.В. Качула, Г.Є. Павлова, Л.В. Лисяк, О.В. Добровольська, Л.І. Катан. Дніпро: Монолит, 2021. 332 с.

### **Поведінкова економіка в процесі прийняття рішень**

1. Поведінкова економіка як новий науковий напрям економічної думки. Принципові відмінності поведінкової економіки від неокласичної концепції.

2. Поведінкова економіка 1960-70-х рр. як аналіз відхилення поведінки людей від раціональної. Дослідження поведінкової економіки Г. Саймона. Узагальнена модель економічної поведінки і теорії обмеженої раціональності.

3. Розробка основ поведінкової економіки психологами Д. Канеманом і А.Тверські. Використання психологічних конструкцій для пояснення економічної поведінки людей в умовах ризику.

4. Розвиток поведінкової економіки в сучасних умовах (Вернон Сміт, Даніель Канеман, Амос Тверські, Річард Талер, Дені Аріелі).

5. Сутність та значення теорії ігор у формуванні стратегічного мислення. Раціональність і егоїзм в теорії ігор.

6. Типологія ігор. Ігри з нульовою сумою. Ситуації чистого протистояння.

7. Рівновага Неша. Теоретико-ігрові моделі. Дилеми «Ультиматум», «Диктатор», «Курча», «Аукціон», «Дилема в'язня», «Трагедія спільного».

8. Поведінкова теорія ігор. Теорія очікуваної корисності (Джон фон Нейман, Оскар Моргенштерн). Експериментальне спростування теорії очікуваної корисності (парадокси Бернуллі, Алле, Ельсберга).

9. Теорія перспектив Канемана і Тверські. Роль теорії перспектив в коригуванні ситуацій недостовірності теорії очікуваної корисності. Основи теорії «перспектив»: ефект відображення і точки відліку (залежність цінності від точки відліку), уникнення втрат, нелінійне зважування ймовірностей.

10. Цінність в теорії перспектив. Теорія перспектив в реальному житті. «Страх втрат». Максимізація корисності в неокласичній теорії поведінки споживача як спосіб опису психологічних процесів.

11. Новаторські аспекти теорії очікуваної корисності – розподіл процесу прийняття рішень на дві стадії: редагування і оцінки. Поведінкові парадокси теорії очікуваної корисності з врахуванням психологічних особливостей.

12. Парадокси, що пов'язані з питаннями масових соціальних реакцій: 1) проблема стадної поведінки як процес імітації поведінки оточуючих; 2) «ефект натовпу» в працях Г. Лебона. Поведінкові парадокси, що мають особистісний характер: ефекти «якоря»; вихідного, референтного становища; вкладених коштів; початкового запасу; форми тощо.

13. Nudge theory Р. Талера. Nudge units як державні організації. Їх роль та кейси. Endowment effect: суть та методики підштовхування. Р. Талер: поняття «ціна можливості».

14. Аукціони й аукціонні механізми. Критерії роботи аукціонів: очікуваний дохід та ефективність. Види аукціонних механізмів: англійський, голландський, аукціон першої ціни, аукціон другої ціни (Вікрі).

15. Поведінкові фінанси як напрям економічної науки. Ірраціональна природа поведінки інвесторів і фінансистів на ринку в умовах невизначеності й ризику при прийнятті рішень фінансово-інвестиційного характеру. Науковий внесок Річарда Талера у розвиток поведінкових фінансів.

### **Список рекомендованої літератури**

1. Аріелі Д. Передбачувана ірраціональність: пер. з англ. Дзвінки Завалій. Львів :Вид-во Старого Лева, 2018. 296 с.

2. Банден Ф. Код зламаного, або Наука про те, що змушує купувати / Філ Банден; пер. Юлія Кузьменко. Харків, 2017. 303 с. (Перекладено за виданням: Barden Ph. Decoded: The Science Behind Why We Buy / Phil Barden. – New York : JohnWiley & Sons, Inc., 2013.

3. Діксіт А.К., Нейлбафф Б.Дж. Мистецтво стратегії. Путівник до успіху в житті та бізнесі від експертів теорії гри. Львів: Видавництво Старого Лева, 2022. 616 с.

4. Канеман Д. Мислення швидке та повільне. К.: Наш. Формат, 2021. 480 с.

5. Талер Р. Поведінкова економіка. Як емоції впливають на економічні рішення/ пер. с англ. Світлана Крикуненко. К.: Наш формат, 2018. 464 с.

6. Санстейн К., Талер Р. Поштовх. Як допомогти людям зробити правильний вибір. Виробник: Наш Формат, 2017.

### **Практикум з врядування**

1. Моделі діалогу «держава – суспільство» через концепт «політики управління знизу».

2. Плюси та мінуси децентралізації в Україні.

3. Стратегія розвитку громад, як інструмент прийняття довгострокових управлінських рішень: світовий та український досвід.

4. Наукове обґрунтування залучення громадськості до формування стратегії соціально-економічного розвитку.

5. Ефективність управлінського менеджменту в громадах: формування інтегральних показників.

6. Успішні практики управлінських рішень: світова та українська практика.

7. Правове співробітництво та імплементації європейських норм і стандартів врядування під впливом різних політичних процесів.

8. Місцева демократія. Розвиток місцевої демократії в умовах поглиблення інтеграційних процесів. Врядування з повагою до прав людини.

9. Практики підприємницького врядування: розширення прав і можливостей; конкурентоспроможність, ін'єкції конкуренції в наданні послуг; місія; задоволення потреб клієнтів, а не бюрократії; заповзятливе врядування; мережування як спосіб підтримки один одного; залучення змін.

10. Дорожня карта децентралізації.

### **Список рекомендованої літератури**

1. Аналіз якості проведених реформ та їх міжсекторального впливу». URL: <http://icps.com.ua/sut-reformy-detsentralizatsiyi-spromozhnistrehionivsamoistyyno-za-rakhunok-vlasnykh-resursiv-vyrishuvaty-pytannya-mistsevoho-znachennya>.

2. Андріяш В.І., Громадська Н.А. Ефективність прийняття державно-управлінських рішень: особливості використання політичного аналізу. Public Administration and Regional Development. № 8. 2020. С. 445-470.

3. Баймуратов М. Децентралізація повноважень публічної влади в Польщі як засіб формування компетенції місцевого самоврядування: досвід для України. Вісник Маріупольського державного університету. 2014. № 7. С. 138-147.

4. Батрименко В., Крегул Ю. Реформування місцевого самоврядування в Україні. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2016. № 1. URL: [http://zt.knteu.kiev.ua/files/2016/1\(84\)/3.pdf](http://zt.knteu.kiev.ua/files/2016/1(84)/3.pdf) (дата звернення: 15.12.2020).

5. Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е. та ін. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е., та ін.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO. Київ : ТОВ «Софія», 2012. 128 с.

6. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу. Аналітична доповідь. Авт.: Жаліло Я.А., Шевченко О.В., Романова В.В. та ін. Національний інститут стратегічних досліджень. К.: 2019. 115 с.

7. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР (із змінами і доповненнями). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show>.

8. Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування» (№ 3077-IX) URL: <https://nads.gov.ua/news/prezydent-ukrainy-pidpysav-zakonukrainy-pro-sluzhbu-v-orhanakh-mistsevoho-samovriaduvannia3077-ikh>.

9. Іщенко М.І., Адамовська В.С., Краснова Г.М. Особливості оцінки ефективності прийняття управлінських рішень органами місцевого самоврядування. Державне управління: удосконалення та розвиток, 2019. №6. URL: [http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/6\\_2019/4.pdf](http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/6_2019/4.pdf).

10. Курілов Ю. Ю. Регіоналізація, децентралізація та адміністративна реформа в Європі: теоретико-методологічний аспект. Аспекти публічного правління. Том 6 № 11-12. 2018 URL: <file:///C:/Users/1/Downloads/472-Article%20Text-642-1-10-20190220.pdf>.

11. Місцеве самоврядування в Україні та зарубіжних державах: порівняльно-правові аспекти: монографія / за загальною редакцією О.В. Батанова, О.В. Марцеляка, А. Берлінгуера. Київ: Вид-во «ОСНОВА», 2020. 672 с.

12. Механізми реалізації регіональної політики: оцінка ефективності та напрями удосконалення: монографія. «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів, 2018. 205 с.

13. Моделі місцевого економічного розвитку: успішні практики. Київ, 2019. URL: <http://auc.org.ua/sites/default/files/library/dinaprintweb.pdf>.

14. Нижник О. Державна регіональна політика – стратегія розвитку. URL: <http://www.rdpa.regionet.org.ua/297>.

### **Практикум з маркетингу**

1. Особливості маркетингових підходів в управлінні містом: базові поняття.

2. Особливості маркетингових досліджень. Розуміння цільової аудиторії.

3. Концепція 4Р.

4. Маркетингові дослідження: формування мети та плану, визначення бюджету, формування висновків та прийняття управлінських рішень.

5. Поведінка споживача: поняття та управління.
6. Формування маркетингової стратегії міста. Особливості управління на засадах маркетингу.
7. Аудит сайту та соціальної активності.

### **Список рекомендованої літератури**

1. Котлер, Ф., Картаджая, Х., & Сетьяван, І. (2017). Маркетинг 4.0: Від традиційного до цифрового. КМ-Букс.
2. Котлер, Ф., Картаджая, Х., & Сетьяван, І. (2021). Маркетинг 5.0: Техно-логії для людства. КМ-Букс.
3. Voropai, O., Pichyk, K., & Chala, N. (2021). Practice of neuromarketing research on artwork consumption: literature review and marketing management perspective. Вісник Хмельницького національного університету. 2021. №1. С. 159-164. <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2021/04/VKNU-ES-2021-N-1-290.pdf> DOI: 10.31891/2307-5740-2021-290-1-27
4. Voropai, O., Pichyk, K., & Chala, N. (2019). Increasing competitiveness of higher education in Ukraine through value co-creation strategy. Economics and Sociology, 12(4), 228-240. doi:10.14254/2071-789X.2019/12-4/14
5. Пічик К.В., Будняк А.О. (2019) Вплив реклами та інших форм комунікації на поведінку споживача. Наукові записки НаУКМА. Економічні науки. Збірник наукових праць, Т. 4. Випуск 1.1-106. С. 82-87. DOI 10.18523/2519-4739.20194.1.82-87
6. Іваненко А., Пічик К. (2024). «Генеративні моделі штучного інтелекту як ефективний інструмент для оптимізації бізнес-процесів». Empirio 1 (1):112-21. <https://doi.org/10.18523/3041-1718.2024.1.112-121>.

### **EduLab**

1. Доступність і принципи універсального дизайну в освітньому середовищі. Універсальний дизайн і його вплив на освітнє середовище.
2. Психологічна, сенсорна та соціальна доступність в архітектурі школи. Типи доступності для учнів з різними потребами.
3. Простір і підтримка психологічної безпеки.
4. Концепція 15-хвилинного міста: школа в контексті мікрорайону.
5. Просторові рішення для безпечного пересування: освітлення, переходи, зниження швидкості транспорту, залучення батьків і громад.
6. Ідеальний маршрут до школи і просторові рішення, що можуть зменшити ризики. Залучення громади до створення безпечного середовища.
7. Просторові трансформації: приклади з українських та європейських міст.
8. Дорожня карта побудови інноваційного освітнього і дослідницького простору для ефективного міського врядування і управління закладом освіти.

9. Вплив дослідницької діяльності на розвиток інклюзивного освітнього простору. Співпраця між освітніми закладами та місцевими органами влади у сфері досліджень.

10. Школа як публічний простір: моделі багатофункціонального використання приміщень. Взаємодія з громадськими ініціативами, можливості для оренди/кооперації.

11. Нестандартне зонування у навчальних закладах: місця для відпочинку, спілкування, неформальної взаємодії. Вплив середовища на поведінку й емоційний стан учнів.

12. Партнерства між школою, владою і громадою. Побудова довіри та ефективна комунікація з владою. Ресурси для освітніх змін.

### **Список рекомендованої літератури**

1. Моделювання освітнього простору в умовах реалізації концепції «Нова українська школа»: методичні рекомендації / Укл. Т. В. Деміракі, за заг. ред. В.В. Стойкової. – Миколаїв: ОІППО, 2018. 36 с.

2. Провідник змін. Рекомендації для створення освітнього простору й розвитку в закладах освіти / Г. Ковальчук; за заг. ред. О. Елькіна, О. Марущенка, О. Масалітіної. К.: ГО «ЕдКемп Україна». 2023. URL: [https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2023/11/Posibnyk-Providnyk-zmin\\_compressed.pdf](https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2023/11/Posibnyk-Providnyk-zmin_compressed.pdf)

3. Трансформація сучасного освітнього простору: кол. моногр. – Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2020. 244 с.

4. Gehl, J. (2010). Cities for People. Island Press. URL: [https://umranica.wikido.xyz/repo/7/75/Cities\\_For\\_People\\_-\\_Jan\\_Gehl.pdf](https://umranica.wikido.xyz/repo/7/75/Cities_For_People_-_Jan_Gehl.pdf)

5. Nemeth, Balázs. Chapter Balancing Between Smart and Inclusive: Learning Cities for Sustainable Urban Communities. URL: <https://library.oapen.org/handle/20.500.12657/75002>

6. Халецька А., Малиш Н., Мирошніченко В. Місцеве самоврядування в Україні в умовах воєнного стану та європейської інтеграції: законодавство та найкращі практики. Успіхи і досягнення у науці. № 5(15) 2025. С. 1061-1071. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sas/issue/view/358/460>

7. UN-Habitat. (2022). A guide for cities to sustainable and inclusive urban planning and design together with girls. URL: [https://unhabitat.org/sites/default/files/2022/06/25052022\\_her\\_city\\_publication.pdf](https://unhabitat.org/sites/default/files/2022/06/25052022_her_city_publication.pdf)

8. Проблеми і методи відновлення і розвитку архітектурно-містобудівного середовища в Україні: матеріали науково-практичної конференції, присвяченої до 95-річчя КНУБА, до 35-річчя кафедри дизайну архітектурного середовища, до 35-річчя кафедри теорії архітектури і архітектурного проектування та співпраці з кафедрою міського дизайну та планування Технічного університету Дармштадта (9 квітня 2025 року, м. Київ). Київ: КНУБА, 2025. 79 с. URL: <https://surl.li/ionayc>

## **UrbanLab (практикум)**

Громадські простори в населених пунктах та їх роль у житті міста: інструменти аналізу та інструменти для впровадження. Дослідження кейсів різних підходів до роботи з громадськими просторами в різних містах світу; аналіз позитивних і негативних наслідків прийнятих проєктних рішень; врахування контексту, менталітету та культурних особливостей.

### **Список рекомендованої літератури**

1. Гел Я. Міста для людей. Київ: Основи, 2018.
2. Сім Д. М'яке місто. Київ, 2023.
3. Флорида Р. Криза урбанізму. Чому міста роблять нас нещасними. Київ, 2019.
4. Джейкобс Дж. Смерть і життя великих американських міст. Київ: Основи, 2020.
5. Колвілл-Андерсен М. 45 ідей для українських міст. Та будь-якого іншого міста світу. Київ, 2024.
6. Колвілл-Андерсен М. Копенгагенізуймо! Довідник з глобального урбанізму. Київ, 2024.
7. Сеннет Р. Будуй і живи: Етика міста. Київ: Дух і Літера, 2023.
8. Моралес К. Тактичний урбанізм. Київ: Основи, 2021.
9. Маршалл А. Як міста працюють: форма і економіка. Переклад: доступно онлайн.
10. О'Ніл К. Світ сміття: Глобальна політика відходів. Київ: ДУХ І ЛІТЕРА, 2020.
11. Пеньялоса Е. Місто рівних можливостей: матеріали з лекцій та виступів (український переклад, pdf).
12. Закон України «Про благоустрій населених пунктів».
13. Закон «Про місцеве самоврядування».
14. Закон «Про стратегічну економічну оцінку».
15. ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування і забудова територій».
16. ДБН В.2.3. – 5:2018 «Вулиці і дороги населених пунктів».
17. ДБН В.2.2-40-2018 «Інклюзивність будівель та споруд».

### **Критерії оцінювання підсумкового комплексного екзамену за Minor**

1. Перша частина підсумкової атестації (Екзамену) передбачає складання тесту закритого типу з використанням засобів технічного контролю знань (онлайн-платформа для тестування, система автоматизованої перевірки відповідей тощо). Максимальна кількість балів за виконання тестових завдань становить 70 балів.

Тест містить 70 запитань, кожне запитання має 4 відповіді, з яких лише **одна правильна**. Вартість одного завдання розраховується за принципом: за правильну відповідь здобувач отримує 1 повний бал, за неправильну – 0

балів. Часткове оцінювання не передбачене. Загальна кількість балів за тести дорівнює сумі правильних відповідей.

2. Друга частина підсумкової атестації (комплексного екзамену) передбачає роботу з кейсом. Здобувачі отримують опис проблемної ситуації в місті чи громаді (наприклад, занепад громадського простору, транспортні виклики, екологічна проблема, соціальна нерівність, комунікація влади з мешканцями). На основі кейсу здобувач вищої освіти має проаналізувати ситуацію (визначити суть проблеми та ключові чинники), запропонувати рішення (сформулювати обґрунтовані управлінські або політичні дії), продемонструвати креативність (запропонувати інноваційні та реалістичні підходи), презентувати результат у структурованій письмовій чи усній формі.

Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач вищої освіти – 30 балів. Оцінювання проводиться за чотирма критеріями:

**Аналіз ситуації** (10 б.) – виявлення суті проблеми міського розвитку чи управління громадою, визначення ключових факторів (економічних, соціальних, інфраструктурних, екологічних) проблемної ситуації, прояв логіки і системного підходу.

**Аргументованість рішень** (10 б.) – чіткість і обґрунтованість запропонованих управлінських чи політичних дій, посилення на принципи належного врядування, інструменти муніципальної політики, приклади з української чи міжнародної практики.

**Креативність і практична спрямованість рішень** (5 б.) – здатність запропонувати інноваційні, але водночас реальні рішення для розвитку міського простору чи вирішення конкретної проблеми громади.

**Структура, логіка та стиль відповіді** (5 б.) – логічність викладу відповіді, чіткість формулювань, культура письмової/усної подачі відповіді.

### Шкала оцінювання

| За шкалою НаУКМА | За національною шкалою | За шкалою ECTS                                       |
|------------------|------------------------|------------------------------------------------------|
| 91 – 100         | Відмінно               | A (відмінно)                                         |
| 81 – 90          | Добре                  | B (дуже добре)                                       |
| 71 – 80          |                        | C (добре)                                            |
| 66 – 70          | Задовільно             | D (задовільно)                                       |
| 60 – 65          |                        | E (достатньо)                                        |
| 30 – 59          | Незадовільно           | FX (незадовільно, з можливістю повторного складання) |
| 1 – 29           |                        | F (неприйнятно, з обов'язковим повторним курсом)     |

Схвалено на засіданні кафедри міждисциплінарної освіти  
«22» вересня 2025 р., протокол № 2.